

2020 INDEKSI I QËNDRUESHMËRISË SË ORGANIZATAVE TË SHOQËRISË CIVILE

SHQIPËRIA
SHTATOR 2021

SHQIPËRIA

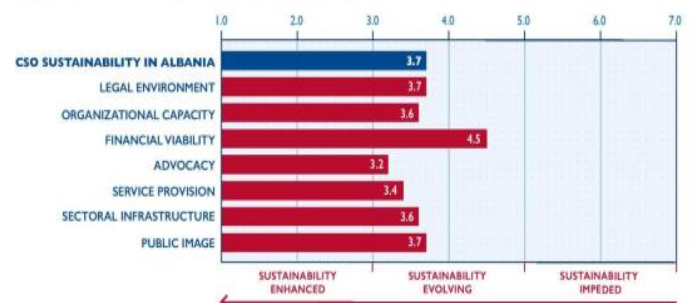
QËNDRUESHMËRIA E PËRGJITHSHME E OSHC-VE: 3.7

Qëndrueshmëria e përgjithshme e sektorit të shoqërisë civile në Shqipëri nuk pësoi ndryshime gjatë vitit 2020. Qëndrueshmëria financiare e OSHC-ve u përkeqësua pasi pati një regres të konsiderueshëm si në nivelet ashtu edhe në llojet e financimit në dispozicion të OSHC-ve. Pavarësisht se OSHC-të u përballën me një numër kufizimesh, ato plotësuan kërkesën në rritje për shërbime si rrjedhojë e krizës COVID-19 duke përmirësuar kështu dimensionin e ofrimit të shërbimeve; OSHC-të morën iniciativën për t'iu përgjigjur nevojave në rritje të komuniteteve të tyre gjatë pandemisë; intensifikuan aktivitetet e tyre të advokimit, megjithëse rezultatet përfundimtare të përpjekjeve të tyre për të ndikuar në politikën publike, legjislacionin dhe opinionin publik ishin të kufizuara dhe të përmbajtura nga vetë pandemia. Dimensionet e tjera të qëndrueshmërisë mbetën kryesisht të pandryshuara.

ALBANIA

*Capital: Tirana
Population: 2,008,385
GDP per capita (PPP): \$13,945
Human Development Index: High (0.795)
Freedom in the World: Partly Free (66/100)

OVERALL CSO SUSTAINABILITY: 3.7

MJEDISI LIGJOR: 3.7

Mjedisi ligjor për OSHC-të nuk pësoi shumë ndryshime gjatë vitit 2020. Megjithatë, OSHC-të u prekën drejtpërdrejt nga legjislacioni i miratuar për të luftuar pandeminë COVID-19. Një sërë projektligjesh që synonin rregullimin e mjedisit ligjor të OSHC-ve në Shqipëri u prezantuan përgjatë vitit. Procedurat për regjistrimin dhe çregjistrimin e OSHC-ve nuk pësuan ndryshime gjatë vitit 2020.

> Projektligji Për Regjistrimin e Organizatave Jofitimprurëse – i filluar nga Ministria e Drejtësisë – u vlerësua si shumë problematik nga OSHC-të, pasi ai e vendos sektorin nën presion dhe kërcënim të shtuar.

> Ligji Për Regjistrin Qendror të Llogarive Bankare hyri në fuqi në janar 2021, por ishte kontestuar më herët nga OSHC-të pasi nuk siguron mekanizma të mjaftueshëm për të ruajtur privatësinë e të dhënave dhe rrezikon rritjen e ndërhyrjes së shtetit në punën e tyre.

> Këshilli i Ministrave miratoi dy akte nënligjore për krijimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare të Rinisë, e cila do të mbështesë dhe financojë aktivitete në sektorin e politikave rinore.

> Ligji Për Prokurimin Publik u miratua nga parlamenti në dhjetor 2020 dhe pritet të lehtësojë dhe thjeshtojë procedurat e kontraktimit të OSHC-ve, veçanërisht në ofrimin e shërbimeve. Mbrojtja civile, emergjencat civile dhe shërbimet e parandalimit të rrezikut të ofruara nga OSHC-të, si dhe projektet e financuara plotësisht nga ndërkombëtarët, do të përjashtohen nga praktikat e prokurimit publik.

> Politikat tatimore patën një përmirësim të lehtë gjatë vitit 2020, pasi qeveria miratoi disa masa nga të cilat përfitojnë të gjitha sipërmarrjet, përfshirë OSHC-të. Nga ana tjetër, mundësitë ligjore për mobilizimin e burimeve financiare mbetën të pandryshuara gjatë vitit 2020. Katër qendra të reja të ndihmës juridike falas u hapën gjatë vitit 2020, ndërkohë që tre të tjera u rivalizuan. OSFA lançoi shërbimin e ndihmës juridike Juristi Online në prill 2020.

KAPACITETI ORGANIZATIV: 3.6

Kapaciteti organizativ i OSHC-ve nuk pësoi shumë ndryshime gjatë vitit 2020. Pavarësisht sfidave të shkaktuara nga kriza COVID-19, OSHC-të morën iniciativën për t'iu përgjigjur nevojave në rritje të komuniteteve të tyre, madje u vërejt dhe një përmirësim i dukshëm në aksesin e OSHC-ve në teknologji. Megjithatë, veprimtaria e OSHC-ve (veçanërisht ato të vogla dhe në zona të largëta) u paralizua gjatë bllokimit kombëtar duke dobësuar aftësinë e tyre për të arritur objektivat e parashikuara. Hendeku në kapacitetet e OSHC-ve qendrore dhe atyre vendore ishte gjerësisht shproporcional edhe në vitin 2020. OSHC-të pezulluan aktivitetet e tyre në terren në fillim të marsit dhe i rifilluan ato në qershor kur Shqipëria u rihap. Sidoqoftë, komunikimi dhe ndërveprimi me komunitetet mbetën shumë të vështira përgjatë gjithë vitit, për shkak të distancimit social dhe masave të tjera parandaluese. Shumica e OSHC-ve ende nuk njohin kuadrin ligjor mbi vullnetarizmin. Për më tepër, regjistri kombëtar i vullnetarëve në Shërbimin Kombëtar të Punësimit nuk është akoma funksional. Ndërsa OSHC-të e mëdha kanë përgjithësisht misione të përcaktuara mirë, OSHC-të e vogla janë më të prirura të kenë misione më të gjera të cilat u lejojnë atyre të konkurrojnë për një gamë të gjerë financimesh nga donatorët. OSHC-të u përpoqën të përmirësojnë më tej planifikimin e tyre strategjik dhe menaxhimin e brendshëm gjatë vitit 2020. Mungesa e financimit publik për sektorin e bëri të vështirë për OSHC-të që të paguajnë pagat e stafit dhe kostot e tjera të punës në vitin 2020.

ADVOKIMI: 3.2

OSHC-të intensifikuan aktivitetet e tyre të advokimit, megjithëse rezultatet përfundimtare të përpjekjeve të tyre për të ndikuar në politikën publike, legjislacionin dhe opinionin publik ishin të kufizuara dhe të përmbajtura nga vetë pandemia.

OSHC-të vazhduan të ankohen për sipërfaqësinë e Ligjit për Njoftimin dhe Konsultimin Publik në 2020, duke argumentuar se projektligjet nuk ndahen me publikun në kohën e duhur, ndërsa në raste të tjera OSHC-të përjashtohen nga procesi i konsultimit. Ndryshimi i Kodit Zgjedhor në qershor 2020 u karakterizua nga këto dy lloj përjashtimesh. Në nivel lokal, OSHC-të shprehën shqetësimin se autoritetet lokale i përdorën kufizimet e pandemisë si justifikim për t'i përjashtuar ato dhe qytetarët nga konsultimet për buxhetet e bashkisë. Një sërë të dhënash tregojnë se qeveria përdori masat kundër pandemisë për të penguar zhvillimin e protestave, angazhimin qytetar dhe konsultimet. Policia shpërndau tubimet qytetare dhe arrestoi qindra njerëz, ndërkohë që tubimet politike vazhduan normalisht. Një hap pozitiv në këtë drejtim ishte përdorimi i gjerë i teknologjisë i cili shërbeu si një mjet për të rritur pjesëmarrjen qytetare. Një grup organizatash i drejtuan një letër publike kryeministrit për sfidat dhe rekomandimet e mbështetjes së banorëve ruralë gjatë COVID-19. OSHC-të gjithashtu kërkuan ndërprerjen e menjëhershme të

QËNDRUESHMËRIA FINANCIARE: 4.5

Qëndrueshmëria financiare e OSHC-ve pësoi një përkeqësim të lehtë gjatë vitit 2020 (veçanërisht ato në zonat e largëta) pasi kriza COVID-19 shkaktoi një efekt negativ në mbledhjen e fondeve, diversifikimin e burimeve të financimit, si dhe menaxhimin financiar efektiv të granteve dhe financimeve të akorduara. BE ishte donatori më i spikatur i OSHC-ve, ndjekur nga ambasadat dhe agjencitë e zhvillimit, siç është SIDA, USAID dhe UNDP.

Viti 2020 shënoi nivelin më të ulët të financimit publik në dispozicion të OSHC-ve gjatë pesë viteve të fundit. Buxheti i caktuar për thirrjet për propozime në vitin 2020 u ri-caktua në fillimin e përhapjes së COVID-19 tek njësitë e tjera. Për më tepër, OSHC-të nuk përfituan nga asnjë prej paketave të mbështetjes financiare të miratuara nga qeveria për të zbutur ndikimet ekonomike të pandemisë.

Donatorët e huaj dhe ata vendas pezulluan skemat dhe shërbimet e ndryshme të financimit për shkak të përhapjes së COVID-19 dhe masave parandaluese ndaj tij, dhe disa i devijuan financimet e tyre në përgjigje të pandemisë.

Skemat e nëngrantimit siguruan mbështetje të rëndësishme financiare për sektorin. Lëvizja e Albanisë lançoi një instrument fleksibël financimi të quajtur Reagimi i Shpejtë, nëpërmjet të cilit ofroi gjithsej shtatëdhjetë grante. ANRD ofroi grante për gjashtë organizata, secila prej tyre e fokusuar në zbatimin e nismave të sipërmarrjes së gjelbër. KSHH gjithashtu ofroi një total prej 90,000 eurosh nëngrante për OSHC-të lokale për të promovuar dhe monitoruar proceset demokratike.

Raporti vjetor i KE-së për vitin 2020 për Shqipërinë thekson faktin se qëndrueshmëria financiare e OSHC-ve mbetet një sfidë për shkak të kuadrit të pafavorshëm fiskal dhe ligjor.

Në lidhje me aktivitetin filantropik, në vitin 2020 popullsia shqiptare dhuroi gjithsej 844,000 euro donacione. Vërehet një rënie e konsiderueshme krahasuar me vitin 2019, kur shuma e dhuruar tejkaloi 12.5 milionë euro, nga të cilat gati 10.9 milionë euro ishin në përgjigje të drejtpërdrejtë të tërmetit të nëntorit.

OSHC-të gjithnjë e më shumë angazhohen në ofrimin e shërbimeve, duke përfshirë bizneset sociale, si një mënyrë për të diversifikuar të ardhurat e tyre. Megjithatë, një numër biznesesh sociale rrezikuan falimentimin në vitin 2020 për shkak të kufizimeve të vendosura nga COVID-19.

OSHC-të vazhdojnë t'i nënshtrohen inspektimeve operacionale për pastrimin e parave dhe financimin e terrorizmit nga organet tatimore.

praktikës së Policisë së Shtetit për moslejimin e tubimeve dhe miratimin e një protokollit "Anti-COVID-19" për organizimin e protestave qytetare.

Aleanca për Mbrojtjen e Teatrit Kombëtar arriti që të përfshinte kompleksin e Teatrit Kombëtar në listën e Europa Nostra si një nga shtatë monumentet më të rrezikuara të kulturës në Evropë për vitin 2020, megjithëse kjo nuk mjaftoi për të parandaluar prishjen e teatrit. Prishja e teatrit shkaktoi një valë protestash, disa prej të cilave përshkallëzuan në përplasje me policinë dhe arrestimin e shumë prej aktivistëve.

Studentët dhe OSHC-të në të gjithë vendin marshuan paqësisht në qershor 2020, duke i kërkuar autoriteteve të trajtojnë fenomenin e abuzimit seksual, pas dhunimit të një nxënëseje pesëmbëdhjetëvjeçare nga një roje shkolle.

OSHC-të mbështetën publikisht në tetor grevën e urisë të ish-punonjësve të rafinerisë së naftës në Ballsh, duke kërkuar nga qeveria respektimin e të drejtave të punëtorëve grevistë. Pas disa protestave nga komuniteti dhe OSHC-të e mjedisit, Gjykata Administrative në Tiranë shfuqizoi vendimin e Entit Rregullator të Energjisë për të lejuar ndërtimin e dy hidrocentraleve në parkun kombëtar të Zall-Gjoçaj.

OSHC-të ishin aktive në një numër nismash për të ndryshuar legjislacionin gjatë vitit 2020. Nisma Thurje dorëzoi një peticion në parlament të nënshkruar nga më shumë se 50,000 qytetarë të cilët propozonin një projektligj për të reformuar sistemin zgjedhor, i cili nuk u miratua. INFOÇIP përmbylli një projektligj për referendimet në vitin 2020 pas një procesi të gjatë të filluar në vitin 2016. Ky projekt është ende në pritje të shqyrtimit nga parlamenti në vitin 2021. Në prill 2020, Ministria e Financave hoqi tatimin mbi fitimin nga donacionet e pronës midis anëtarëve të familjes, pas advokimit nga OSFA. OSHC-të mbikëqyrëse dhe qendrat studimore i kërkuar parlamentit të ngadalësojë ndryshimet e Kodit Penal, të cilat kërkonin rritjen e dënimeve për shkeljen e dispozitave ligjore gjatë situatës së jashtëzakonshme. Komisioni i Venecias e vlerësoi paketën e qeverisë Anti-Shpifje si "të pazbatueshme" dhe shumë problematike, duke mbështetur kështu shoqërinë civile në betejën e saj të vazhdueshme kundër kufizimeve dhe masave ndëshkuese.

OFRIMI I SHËRBIMEVE: 3.4

Ofrimi i shërbimeve të OSHC-ve u përmirësua disi në vitin 2020, pavarësisht kontekstit të ri social dhe ekonomik në të cilin punoi sektori për shkak të pandemisë.

OSHC-të vazhduan të plotësojnë nevojat e popullsisë së prekur nga tërmeti i vitit 2019 dhe reagues ndaj krizës COVID-19 duke përshtatur shërbimet e tyre në kontekstin e ri. Kërkesa për shërbimet e OSHC-ve u rrit për shkak edhe të tërmetit ashtu edhe pandemisë, dhe një numër i nevojave lokale nuk u trajtuan për shkak të mungesës së fondeve të OSHC-ve dhe bllokimit kombëtar.

Pandemia nga njëra anë i shtyu OSHC-të drejt rritjes së përdorimit të teknologjisë në ofrimin e shërbimeve, ndërsa nga ana tjetër e kufizoi ndërveprimin e tyre të drejtpërdrejtë me komunitetet lokale, autoritetet publike dhe aktorët e tjerë.

Raporti i KE-së për vitin 2020 theksoi nivelin e pamjaftueshëm të financimit publik në dispozicion të aktiviteteve të OSHC-ve, në veçanti shërbimeve sociale. Institucionet publike në nivel kombëtar dhe lokal dështuan të mbështesin OSHC-të përmes paketave financiare në përgjigje të pandemisë dhe nuk u përpoqën mjaftueshëm për të avancuar më tej partneritetet me OSHC-të në ofrimin e shërbimeve sociale për komunitetet në nevojë.

Programi i UNDP-së Askush të mos mbetet pas përzgjedhi pesëmbëdhjetë OSHC në ofrimin e shërbimeve të kujdesit social në Shqipëri. Projekti i Partnerëve Shqipëri C.A.U.S.E. vijoi punën gjatë vitit 2020 për të mbështetur OSHC-të në përpjekjet e tyre për të krijuar sipërmarrje sociale.

Bashkitë e prekura nga tërmeti u mbështetën në ndihmën e OSHC-ve dhe vazhduan të kërkonin mbështetjen e tyre edhe gjatë bllokimit kombëtar.

INFRASTRUKTURA E SEKTORIT: 3.6

Infrastruktura që mbështet sektorin e OSHC-ve nuk pësoi ndryshime të mëdha gjatë vitit 2020. Edhe pse gjatë vitit u organizuan më shumë trajnime, ato ishin kryesisht online, gjë që kufizoi efektshmërinë e tyre pasi shumë pjesëmarrës nuk ishin mësuar me mjetet online, OSHC-të e vogla nga zonat e largëta kishin më pak akses në këtë trajnime, dhe ndërveprimi midis pjesëmarrësve ishte i kufizuar.

QKBSHC organizoi Akademinë e OJF-ve 2020; u siguroi OSHC-ve akses falas në platformat online për t'i ndihmuar ato të vazhdojnë aktivitetet e pezulluara nga pandemia; dhe ofroi trajnime përkatëse për OSHC-të. Në dhjetor, QKBSHC organizoi Konferencën Kombëtare të OSHC-ve në Shqipëri.

Grantet lokale ishin të kufizuara në vitin 2020, për shkak të fondeve të pamjaftueshme të donatorëve dhe mungesës së mbështetjes nga qeveria.

OSHC-të vijuan punën e tyre për të ndërtuar më shumë partneritete, koalicione dhe grupe formale dhe joformale në vitin 2020. Gjatë vitit, ndihma teknike e QKBSHC-së u përqendrua në adresimin e nevojave të rrjeteve, duke përfshirë konsolidimin e tyre të brendshëm, planifikimin strategjik, mentorimin dhe ngritjen e kapaciteteve.

Një platformë virtuale e quajtur Më Mirë së Bashku u lançua për të ofruar informacion dhe shërbime bazë për familjet dhe individët që u gjenden të izoluar si rezultat i masave parandaluese të COVID-19. Radari i Krimit të Organizuar i Ballkanit Perëndimor, një nismë rajonale e shoqërisë civile, u formua në vitin 2020 për të thjeshtuar punën e shoqërisë civile dhe aktivistëve të angazhuar në luftën ndaj krimin të organizuar në nivel kombëtar dhe rajonal.

Bashkëpunimi midis OSHC-ve, bizneseve dhe institucioneve qeveritare mbeti i pazhvilluar gjatë vitit dhe ishte i kufizuar për shkak të masave kundër pandemisë si dhe fokusit të shoqërisë në kapërcimin e pasojave të saj.

IMAZHI PUBLIK: 3.7

Imazhi publik i sektorit nuk pësoi ndryshime të mëdha gjatë vitit 2020, pasi u vërejtën si zhvillime pozitive ashtu dhe zhvillime negative.

> Në anën pozitive, OSHC-të publikuan një numër në rritje investigimesh dhe studimesh, të cilat u bënë pjesë e diskursit publik. Hapja e kanaleve të reja televizive në vend rezultoi në një rritje të lehtë të interesit të mediave për të mbuluar punën e OSHC-ve. Aktivizmi dhe solidariteti i OSHC-ve ndaj tërmetit dhe pandemisë solli një ndikim pozitiv tek imazhi i OSHC-ve.

> Në anën negative, media publike sërish nuk ofroi hapësirë të mjaftueshme për të mbuluar çështjet e trajtuara nga OSHC-të gjatë vitit 2020. Sondazhi i IDM vëren një rënie të besimit të publikut tek OSHC-të në vitin 2020. Politikanët dhe media përhapin narrativa negative të OSHC-ve të cilat janë përpjekur të diskreditojnë dhe çlegjitimojnë rolin dhe punën e shoqërisë civile në vend. Edhe pandemia e ka ndikuar negativisht imazhin e OSHC-ve pasi ndikimi aktual i projekteve që u zhvendosën online ishte më i vogël se sa ishte parashikuar.

> Vijon të ketë mosbesim reciprok midis institucioneve publike dhe OSHC-ve. Kuptimi i kufizuar i rolit të OSHC-ve nga komuniteti i biznesit vijoi edhe gjatë vitit 2020.

> Sektori duhet të përmirësojë standardet e punës së vet në mënyrë që të përmirësojë në mënyrë efektive imazhin publik dhe të rrisë besimin e publikut në punën e tij. Për këtë, në vitin 2020 tetëmbëdhjetë OSHC iu bashkuan QKBSHC-së për të vazhduar punën për hartimin e Kodit të Standardeve për OSHC-të.